

KÖLCSEY FERENC
Városi Könyvtár

V E R E S E G Y H Á Z

Egy könyvtár. Számptalan történet.

Beszámoló
a Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár
2023. évi tevékenységéről

Készítette: Berze Lajos
igazgató

Tartalomjegyzék

Rövid összefoglaló.....	3
A stratégiai célok végrehajtása.....	3
Szervezet.....	4
Infrastruktúra.....	4
Gyűjteményi információk	5
Szolgáltatások (változások, trendek).....	6
Minőségirányítás.....	8
Partnerségi együttműködések.....	9
PR/marketing/kommunikáció eredményei	9
Könyvtárhasználati tendenciák.....	10

Rövid összefoglaló

Könyvtárunk életében 2023 egy „Janus-arcú”, azaz meglehetősen ellentmondásos esztendőnek bizonyult.

Az év elején, az energiaárak negatív változása miatt még aggályos volt, hogy milyen feltételek mellett tudjuk biztosítani szolgáltatásainkat olvasóinknak, felhasználóinknak. Legnagyobb örömünkre az aggodalmainkat felválthatta némi megkönnyebbülés, hiszen „csak” a Veresegyházi Helytörténeti Gyűjtemény nyitvatartásának átmeneti korlátozása vált szükségessé, a rezsiköltségek év közbe finanszírozhatónak bizonyultak.

Az év folyamán két munkatársunk is búcsút vett tőlünk átmenetileg. Egyikük sajnos súlyos betegség miatt, még február végén, míg másikuk újabb gyermeke születése okán, július közepén. Ideiglenes távozásuk óhatatlanul is megakasztotta a megkezdett munkafolyamatokat, megnehezítette a napi munkavégzést is.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a helyettesítésükre felvett két, pedagógus végzettségű munkatársunk lelkesedése, tenni akarása és gyermekszeretete át tudott lendíteni bennünket a nehézségek jó részén. Így gyermekrészlegünk az év utolsó negyedévére megjelenésében és szolgáltatásaiban is megújulva állt legkisebb olvasóink rendelkezésére.

Mivel a statisztika elkészítésén már túl vagyunk, örömmel jelenthetjük ki, hogy mind a beiratkozók, mind a látogatások és kölcsönzések tekintetében örömteli, kifejezetten pozitív változásokat tapasztalhattunk az év során. Az adatok részletes ismertetésére a Szolgáltatások fejezetben kerül sor.

A már említett személyi változások talán leginkább a minőségirányítási rendszer bevezetésére, adaptációjára voltak negatív hatással, hiszen mindkét, munkából „kieső” kollégánk komoly szerepet vállalt és fontos feladatokat látott el e területen, amelyet új munkatársaink nem tudtak néhány nap vagy hét alatt átvenni, lévén számukra ez a terület teljesen ismeretlen volt. Így az év második felében elmaradt feladatokat 2024. első félévében kell pótolnunk.

A stratégiai célok végrehajtása

2023-ra három stratégiai célt jelöltünk meg.

1. Az új könyvtár építésével kapcsolatos célok és feladatokat.
2. A jelenlegi elhelyezésünkkel kapcsolatos technikai és egyéb fejlesztésekkel összefüggő célok és feladatok.
3. A minőségirányítási rendszer bevezetésével kapcsolatos célok és feladatok.

Az új könyvtár építésével kapcsolatosan elmondható, hogy nyár közepére elkészültek a – megváltozott elhelyezkedésből adódó – tervmódosítások, amelyek megőrizték az épület széles körű funkcionalitását és továbbra is megfelelnek a legmagasabb esztétikai igényeknek.

A tervezett technikai fejlesztések mindegyike megvalósulhatott az év során. Az „Informatika a köz szolgálatában 2023” pályázat keretében 4, használt, de korszerűnek

mondható, felújított számítógépet szereztünk be. Így már mind a könyvtár munkatársai, mind az Internetpontunk látogatói elfogadható minőségű informatikai eszközöket vehetnek igénybe intézményünkben.

Ugyancsak sikerült beszereznünk az integrált könyvtári rendszer minden olyan új modulját, amelynek előző verziói 2023. június 30-a után már nem működtek, s így egész évben zökkenőmentesen, sőt, korszerűbb megjelenéssel tudtuk biztosítani könyvtárunk látogatóinak a könyvtár honlapunkba integrált valamennyi szolgáltatását.

A 2023. évi munkatervben a legnagyobb előrehaladást a minőségirányítási rendszer bevezetése terén prognosztizáltam. Az említett, kényszerű személyi változások azonban nem tették lehetővé, hogy minden vonatkozó elképzelésünket megvalósíthassuk. A részleteket a vonatkozó fejezetben olvashatják.

Szervezet

A Könyvtár 2023-ban engedélyezett létszámkerete 5 fő volt. Az ismertett körülmények miatt a tényleges létszámkeret 2023. december 31-én 7 fő volt, de közülük 1 fő szülési szabadságon, 1 fő tartós betegállományban van.

A munkatársak iskolai végzettség szerinti megoszlása:

- 5 fő felsőfokú végzettséggel (főiskola/Bsc, egyetem/Msc)
- 2 fő középfokú végzettséggel (segédkönyvtáros, illetve könyvtáros asszisztens)

A szervezeti struktúrában 2023-ben változás nem történt, így a Könyvtár jelenleg is 2 szervezeti egységből – gyermek- és felnőtt részleg –, illetve egy telephelyből – Veresegyházi Helytörténeti Gyűjtemény – áll.

Sajnos az alacsony létszám¹ bizonyos jogszabályban rögzített feladatok ellátását, elsősorban a helyismereti anyagok szervezett gyűjtését és feldolgozását nehezítik.

Infrastruktúra

A Könyvtár 1998 óta üzemel a Fő út 53. szám alatt található Átrium Üzletház épületében. A használt helyiségek kis alapterületűek, könyvtári célokra alkalmatlanok, megvilágításuk rossz, a felnőtt és gyerekrészleg szellőzése, illetve természetes fénnel való megvilágítása nem megoldott. A tereinket megfelelően berendezni nem lehetséges. Az épület alagsorában elhelyezett raktárak a könyvek szakszerű tárolása kevésbé alkalmasak, viszont a termál- és szennyvízvezetékek jelenléte folyamatos és valós veszélyt jelent.

Sajnos az épület tetőszigetelése sem megfelelő, így – a vasszerkezetes üvegkupola szigetelési hiányosságai miatt – már közepes esőzések alkalmával is beázik, ami egyfelől

¹ Az európai uniós irányelvek alapján, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézete által kidolgozott hazai szakmai ajánlások szerint a települési közművelődési könyvtárak esetében 1000 lakosonként legalább(!) 0,5 könyvtáros alkalmazása lenne szükséges. **Ebből adódóan, Veresegyház jelenlegi lakosságát tekintve, az eredményes és színvonalas könyvtári ellátás minimum 10, de inkább 11-12 fő könyvtárossal lenne megoldható.**

balesetveszélyt jelent, másfelől a beszivárgó víz több helyen mállasztja a galéria feletti gipszkarton mennyezetet.

2023-ben nem valósult meg a könyvtári helyiségeken található rácsrolók cseréje, mivel az építőiparral összefüggő mindennemű áremelkedés okán ennek költségei irreálisan magasak lettek volna (a kapott informális árajánlatok alapján).

Jelentős előrelépést könyvelhettünk el az informatikai eszközparkunk fejlesztése tekintetében. Terveinknek megfelelően az Országos Informatikai Programiroda „Számítógép a köz szolgálatában” programjának keretén belül beszereztünk 4 db használt, de felújított számítógépet, s így már a könyvtár minden munkatársa egy elfogadható minőségű PC-n tudja végezni munkáját. Sajnos a Microsoft által az év második felében bejelentett szoftver támogatási változások miatt lehet, hogy ezeket a PC-eket is csak viszonylag rövid ideig tudjuk majd használni, mivel a rajtuk működő Windows 10-es operációs rendszer csak 2025-ig kap ingyenes frissítéseket és hibajavításokat.

Szintén beszerzésre kerültek a SZIKLA integrált könyvtári rendszer új programmoduljai, s ezek révén olvasóinkat, felhasználóinkat jóval magasabb technikai színvonalon, korszerűbb körülmények között tudjuk kiszolgálni.

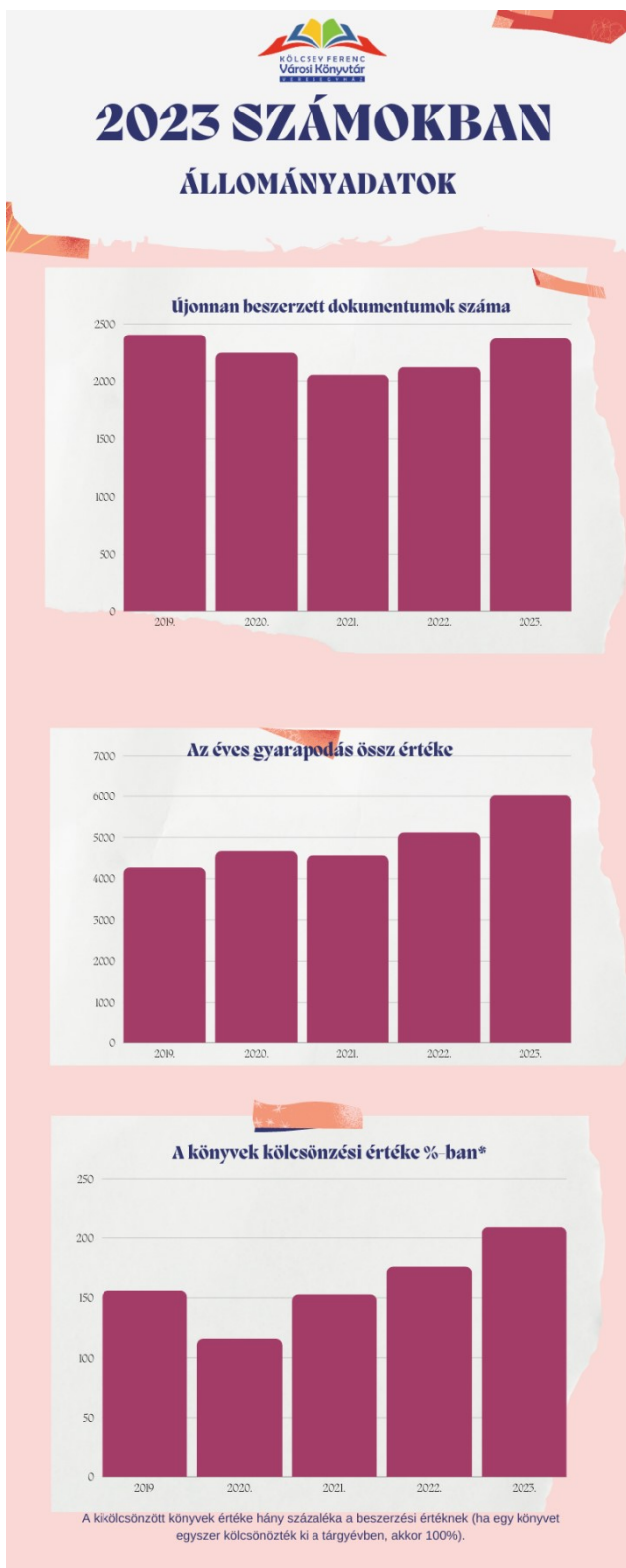
Szintén újdonság Könyvtárunk életében, hogy telepítettük és megkezdjük megismerését és tesztelését az ingyenes Omeka rendszernek. Az Omeka egy nyílt forráskódú webes tartalomkezelő rendszer, amelyet elsősorban a könyvtárak, múzeumok, levéltárak számára fejlesztettek, s amely lehetővé teszi az intézmények digitalizált (esetünkben elsősorban helytörténeti) anyagainak tartalmilag feltárt, kereshető és látványosan megjeleníthető, felhasználóbarát közzétételét.

Gyűjteményi információk

2023-ban közel 5.5 millió forintot költöttünk új könyvek és 283 ezer forintot folyóiratok, magazinok beszerzésére. Az összeg jelentős része a fenntartói támogatásból származott, míg 553 000,- Ft-ot, *könyvtári érdekeltség-növelő támogatás* címén közvetlenül a központi költségvetésből kaptunk.

Ez összesen 2215 új könyv megvásárlását és 14 féle felnőtt és gyermek folyóirat éves előfizetését jelenti.

Szerencsére az éves keretünk lehetővé teszi, hogy az olvasók által keresett könyvújdonságok jelentős részét beszerezhessük, de így is félmillió forint feletti értéket képviselnek azok a könyvek, amelyeket a múlt év során már nem volt lehetőségünk megvásárolni.

2023-ban is folytattuk a tervszerű állományapasztást, amelynek keretében több, mint 1600 fizikailag, vagy tartalmilag elavult, az olvasók által nem keresett dokumentumot selejteztünk le.

A gyűjtemény feltártsága évek óta teljesnek mondható, valamennyi, a könyvtár állományában lévő dokumentum megtalálható internetes katalógusunkban.

Az év során külső segítség igénybevételével sikerült a Sándor Teréz-hagyaték keretében kapott fényképek közel felét egyértelműen beazonosítani, így ezen dokumentumok digitalizálása és helytörténeti feldolgozása elől elhárult az akadály.

Szolgáltatások (változások, trendek)

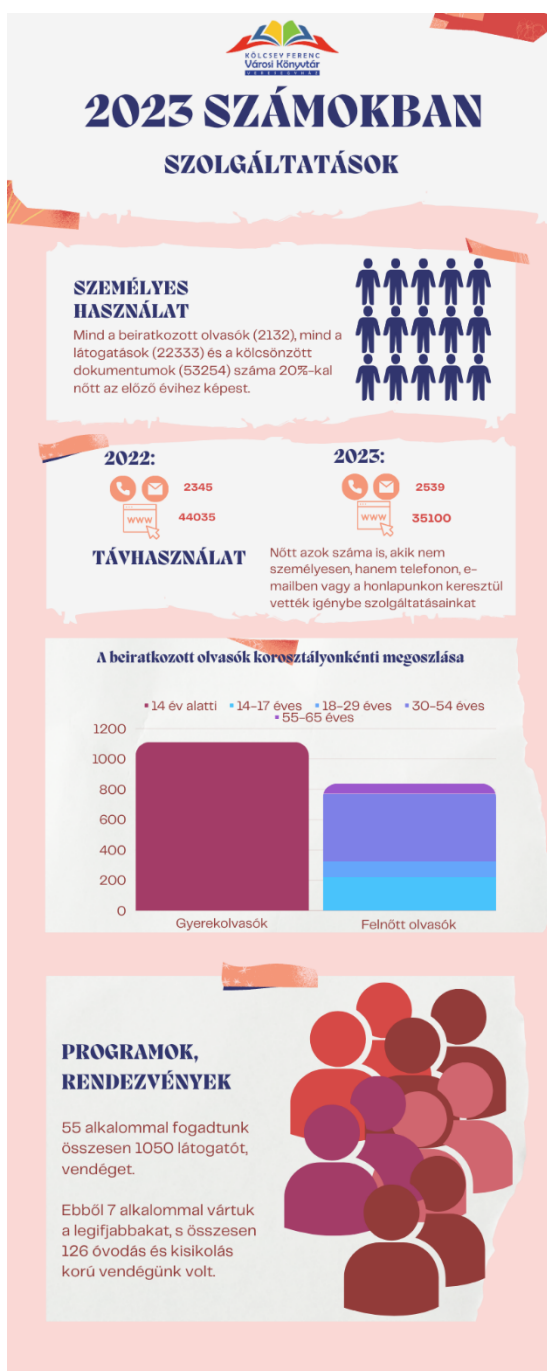
Amint azt a rövid összefoglalóban már jeleztem, a 2023 év során a könyvtári alapszolgáltatások igénybevétele tekintetében örömteli változásoknak voltunk szemtanúi.

Közel 20%-kal nőtt az előző évhez képest a beiratkozott olvasók száma, s így már közel járunk a 10%-os beiratkozási arányhoz². Különösen örömteli, hogy ugyanekkor növekedés figyelhető meg a legfiatalabbak között is (1-től 17 éves korig).

² Beiratkozási arány: a település lakosságának hány százaléka könyvtár tag.

Ugyancsak 20%-os növekedés tapasztalható a látogatások számában. 2023-ban 22 333 alkalommal köszönthettük olvasóinkat intézményünkben.

Talán nem meglepő módon a kölcsönzött dokumentumok száma is 20%-os növekedést mutat, így a tavalyi évben összesen 53 254 dokumentumot kölcsönöztünk ki olvasóinknak.

2023-ban összesen 55 alkalommal tartottunk előadásokat, klubfoglalkozásokat és egyéb rendezvényeket, amelyeken 1050 látogatót, résztvevőt fogadhattunk. Kiugróan magas volt a Magyar Kultúra Napja alkalmából szervezett programunk iránti érdeklődés, ahol Reisinger János professzor tartott érdekes előadást a Himnusz történetéről és helyes olvasatáról, de sokan voltak kíváncsiak az Imre Hilda tanítónő írói pályafutását bemutató beszélgetésre éppúgy, mint Antalffy Péter „tudományos standup”-jaira is.

Tárgyévben a meglévő két klubfoglalkozás mellett, KönyvJELZŐ néven egy harmadikat is újtárra indítottunk. A klub életre hívásának célja kifejezetten az volt, hogy fórumot teremthessünk mindazok számára, akik szívesen ajánlanának saját olvasmányélményeik alapján érdekes, izgalmas vagy fontos könyveket másoknak.

Mivel az év során távozó mindkét munkatársunk gyermekkönyvtáros volt, így a gyermekrészlegbe szervezett óvodai és iskolai programok száma alaposan visszaesett az év első 8 hónapjában. Szeptembertől igyekeztünk bepótolni a lemaradást, de ez évben mindössze 6 csoportot (2 óvodás és 4 iskolás) tudtunk fogadni. E programok keretében összesen 106 csemete ismerkedhetett meg

könyvtárunkkal és gyermekkönyvtárosainkkal.

A honlapunkon keresztül nyújtott szolgáltatások tekintetében elmondható, hogy a 2022-ben tapasztalt enyhe visszaesést követően ismét emelkedett azok száma, akik az interneten keresztül olvasták híreinket, kerestek a katalógusunkban, adtak le könyvigényt vagy hosszabbították meg kölcsönzésük határidejét. Ezekkel a lehetőségekkel összesen 35100 alkalommal éltek olvasóink, illetve a honlap látogatói.

Nagy mértékben javultak a közösségi médiában elért eredményeink is. Az elmúlt év során 64%-kal sikerült javítanunk az elérési mutatókon, s ennek eredményeként 140%-kal nőtt a Könyvtár Facebook oldalának látogatottsága.

2023-ban is nagy figyelmet fordítottunk arra, hogy az egyik legnépszerűbb platformon keresztül, az elektronikus hírlevélben is rendszeresen tájékoztassuk olvasóinkat az új beszerzésekről, valamint a könyvtári programokról. A Támaspont / MOPKA-val való együttműködés keretében időről időre helyt adtunk hírleveleinkben azoknak az információknak, amelyeket ők szerettek volna minél többekhez eljuttatni. Így hónapról hónapra, összesen 15 alkalommal, mintegy 1300 címre küldtük el a Webgalamb szolgáltatás segítségével elektronikus hírlevelünket.

Nem növekedett az év folyamán az internetpont látogatóinak száma. Az Internet ma már annyira könnyen hozzáférhető a többség számára, hogy könyvtárunkban, a viszonylag kényelmetlen körülmények között, ahol a kellően szeparált számítógéphasználat sem biztosítható, már nem szívesen ülnek le a számítógépek elé látogatóink. Aikik mégis hozzánk fordulnak ilyen jellegű igényeikkel, azok elsősorban az irodai programcsomagokat használják, illetve az elektronikus dokumentumaikat szeretnék kinyomtatni.

Minőségirányítás

Amint az a rövid összefoglalóban említésre került, két munkatársunk „kiesése” leginkább a minőségirányítási rendszer bevezetésében okozott fennakadást.

Ezzel együtt is elmondható, hogy – ha nem is a tervezett mértékű – de komoly előrehaladást értünk el a könyvtári folyamatok tételes beazonosításában. Az év során elkészült a részletes folyamatleltár, s megkezdődött az egyes folyamatok tipizálása, a folyamatábrák és a folyamatleírások elkészítése. Mindez azért rendkívül fontos, mert csak a beazonosított, kategorizált és teljesen átlátható folyamatok esetében lehet olyan mérési, illetve ellenőrzési pontokat meghatározni, amelyek a későbbiekben segítenek rávilágítani, hogy a könyvtári munka mely elemei miként javíthatók, fejleszthetők, illetve a munka során felmerülő legjellemzőbb problémák milyen okokra vezethetők vissza, s ezek miként küszöbölhetők ki.

Szintén elkészült az év során az ún. tudástérkép – azaz azon készségek, képességek és ismeretek „leltára” – amely ahhoz ad mankót számunkra, hogy tisztában legyünk a munkatársak egyéni erősségeivel és gyengeségeivel, így egyrészt ezekre építhessünk a jövőbeli szolgáltatások tervezésekor, másrészt meghatározhassa a fejlesztendő területeket.

A 2023-as esztendő eredménye az is, hogy elkészült és elfogadást nyert az intézmény belső kommunikációs stratégiája. Ennek segítségével válik a szervezeten belüli kommunikáció minden formája tudatosabbá, tervezettebbé és nyomon követhetőbbé.

A minőségirányítási rendszer bevezetésének részeként „*Szakmai önismeret, könyvtári partnerkapcsolatok*” címmel tréninget szerveztünk Pest megye 15 könyvtárosa számára, amelynek keretében olyan témákat dolgoztunk fel, mint pl. a motiváció, a

konfliktuskezelés, a csapatmunka, a kiégés megelőzése vagy éppen a változások menedzselése.

Partnerségi együttműködések

Könyvtárunk jelenleg 3 alapfokú és 2 középfokú oktatási intézmény esetében látja el az iskolai könyvtári feladatokat.

Összesen már 8 középfokú oktatási intézményből fogadunk veresi lakhelyű közösségi szolgálatos diákokat, akik elsősorban a rendezvények előkészítésében, illetve az állományapasztási munkákban, illetve könyvajánlók készítésében vannak segítségünkre. Sajnos tényként kell megállapítanunk, hogy egyfelől a felkínált könyvtári munkák jó része nem túl vonzó a fiatalok számára, másfelől azonban nem szívesen vállalnak el olyan munkát, amely túl monoton vagy „túl nagy” szellemi erőfeszítést, netán komolyabb időráfordítást igényelne tőlük. A tanulságokat levonva alaposan újra kell gondolnunk, milyen, a jelenleginél vonzóbb lehetőségeket tudnánk felajánlani a diákok számára, a kölcsönös előnyök megteremtése és a közösségi szolgálatban rejlő potenciálok jobb kihasználása érdekében.

Könyvtárunk évek óta intézményi tagja a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Pest megyei szervezetének. Az MKE PEMEKSZ éves rendezvényein – könyvtárosnap, gyermek- és olvasószolgálati szakmai nap stb. – rendszeresen képviseltetjük magunkat. Ezek az események, a kollegiális kapcsolatok ápolásán túl a szakmai tudásunk gyarapodásához, hivatásbeli ismereteink elmélyüléséhez is nagyban hozzájárulnak.

PR/marketing/kommunikáció eredményei

A „Szolgáltatások” fejezetben már említésre került, hogy honlapunk látogatottsága az előző évihez képest nőtt. A közösségi médiák korában mi továbbra is kiemelt helyen kezeljük intézményünk honlapját, alapvetően azt szeretnénk, hogy a könyvtárral kapcsolatos hírek elsődleges forrásaként tekintsenek rá. Ennek érdekében a múlt esztendőben közel 130 alkalommal tettünk ki friss hírt, könyvajánlót, illetve az eseményeinken készült fényképekből kialakított fotóalbumot. Az elektronikus könyvtári hírlevelekben elhelyezett információk is a könyvtár honlapjára vezetik az olvasókat.

Természetesen nem hanyagoljuk el a közösségi felületeket sem, de ezek esetében nem elsősorban a hírközlést tekintjük célnak, hanem a figyelemfelhívást, illetve igyekszünk ezen platformok közösség-szervező erejét kihasználva minél többeket „becsábítani” rendezvényeinkre, programjainkra.

Amint az már említésre került, 2023-ban összesen 15 elektronikus hírlevelet küldtünk el az arra feliratkozott több, mint 1300 olvasónknak, bennük a könyvtár híreivel, könyv- és rendezvényajánlókkal. A statisztikai elemzések szerint a hírlevelek olvasottsága 45-50% között mozog, ami ebben a műfajban a szakértők szerint kifejezetten jónak mondható. Ami szintén örömteli tény, hogy a hírlevélről leiratkozók aránya 1% alatti, azaz olvasóink fontosnak tartják, hogy ezen a platformon is tájékozódhassanak a könyvtár híreiről.

2023-ban, elsősorban szervezési hiányosságok miatt, az előző évekhez viszonyítva kevesebbszer volt alkalmunk megjelenni a Veresi Krónika lapszámaiban. Így is 18 alkalommal adtak hírt rendezvényeinkről, programjainkról a lap hasábjain, amiért ez úton is szeretnénk kifejezni köszönetünket az újság munkatársainak.

A veresegyházi városi televíziózás gyökeres átalakulásával együtt járt a műsorkészítés, a műsorszerkezet átalakulása is. Így elmaradtak az előadások teljes időtartamú rögzítései, azonban havonta 1-1 alkalommal, 6-8 percben volt lehetőségünk a könyvtárról szóló információk közvetítésére. A gyors és profi munkáért, a remek összeállításokért a Veresnet TV munkatársainak tartozunk hálával.

Természetesen a múlt évben sem feledkeztünk meg az olyan hagyományos PR eszközök alkalmazásáról, mint a plakátok kihelyezése, illetve a beszerzett újdonságainkat, illetve programjainkat reklámozó szórólapok készítése.

Könyvtárhasználati tendenciák

Az elmúlt évek során jelentkező „sokkhatások” – a COVID, majd az energiaválság – komolyabb hatással nem voltak intézményünkre. A korlátozások okán bevezetett szolgáltatások – könyvcsomag összekészítés, házhozszállítás – iránti igény a korlátozások megszűntetésével szinte azonnal eltűnt. Ennek okát abban keressük, hogy a könyvszeretők, a könyvtár látogatói számára az olvasás élményéhez szorosan hozzá tartozik a könyv kiválasztása is, azaz az olvasnivaló kézbe fogása, az abba történő belelapozás.

A „Szolgáltatások” fejezetben részletezett pozitív változások – növekvő olvasói létszám, több látogatás és kölcsönzés – eredőjeként két okot tudunk meghatározni. Egyrészt az elmúlt 1-2 évben, a könyvpiacra is tapasztalható drasztikus áremelkedés sokakat terelt abba az irányba, hogy ezentúl ne vásárolják, hanem kölcsönözzék az olvasnivalóikat. Másrészt hiszünk abban – s ezt szeretnénk a jövőben majd felmérésekkel is igazolni –, hogy az elmúlt évek tudatos szolgáltatásfejlesztései, a közönségkapcsolatok és a marketing tevékenység területén bevezetett változások meghozták gyümölcsüket. Könyvtárunk ismertebbé vált és a város gazdag kulturális életének elfogadott szereplője lett.

Veresegyház, 2024. február 29.

Berze Lajos
Berze Lajos
igazgató